architekt philip cardinael
nieuwe gentweg 142
8000 brugge
tel. 050-33.96.46

DRUKWERK

IN BELGIE VOORDRACHT DOOR IR LUC VERPOEST

archipel

1968

VRIJDAGAVOND 24 JUNI OM 20u.30

IN 'T LEERHUYS GROENINGE 35 TE BRUGGE

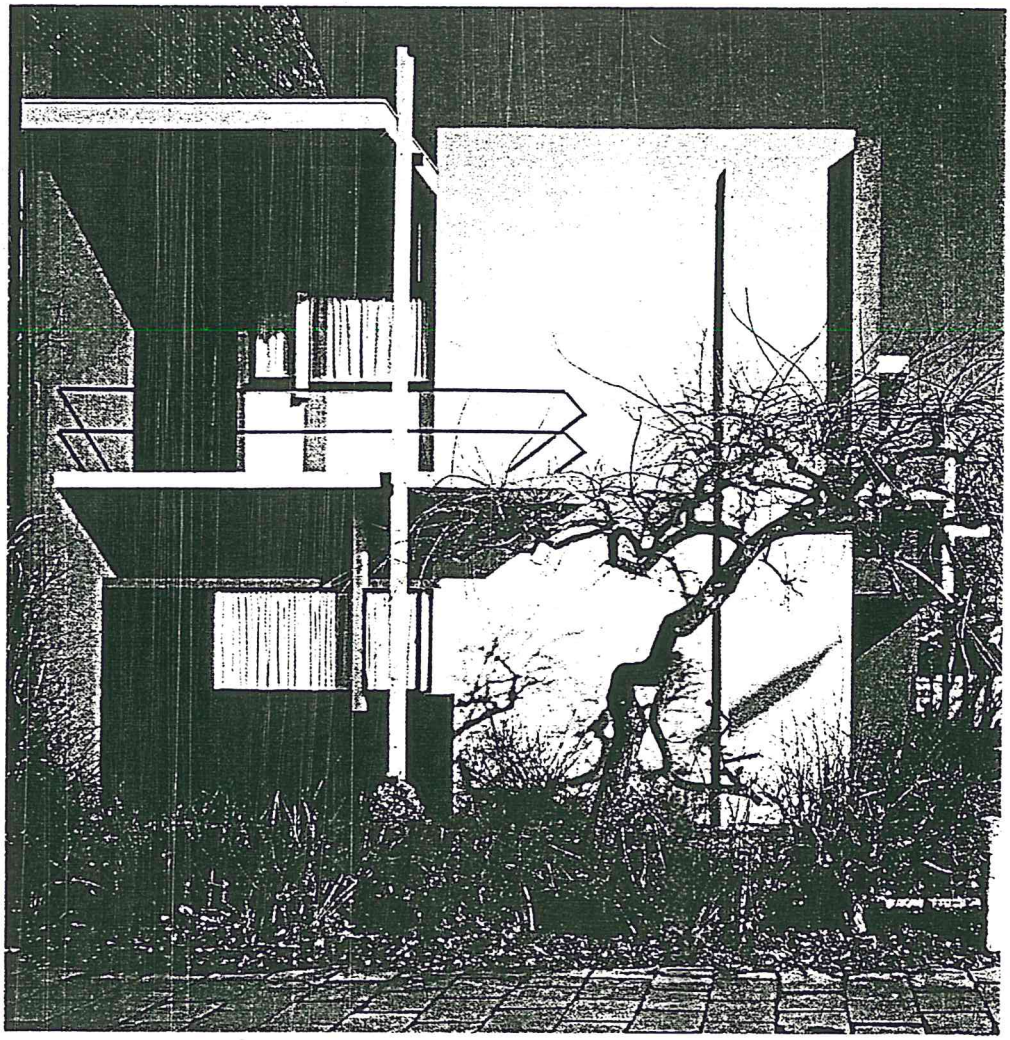
EEN NIEUWE KUNST,
EEN NIEUW TIJDSBEWUSTZIJN :
DE STIJL EN BELGIE.

VAN HUIB HOSTE TOT HENRY VAN DE VELDE.

Na de zeer geslaagde architektuurreis naar Nederland op 12, 13, 14 mei jl. gaat onze dank naar de gids die ons naar, rond en doorheen een dertigtal gebouwen loodste.
JOSE DEPUYDT, sekretaris van de Architectenunie, deed dit bijzonder vlot. Perfekt lopende afspraken en timing zorgden mede voor een intense en zeer gevarieerde reis die een representatief overzicht in de Nederlandse architektuur bood vanaf de jaren twintig tot de aktualiteit van vandaag met Van Dam, Quist en O.M.A. ...

Op 17 juni volgt een Statutaire Algemene Vergadering van ARCHIPEL die inmiddels met nieuwe werkende leden werd uitgebreid.

Op vrijdagavond 24 juni rondt ARCHIPEL dit werkjaar af "in stijl".
DE STIJL EN BELGIE is de titel van een voordracht waarin LUC VERPOEST de ontwikkeling van de architektuur van DE STIJL schetst in Nederland, en vooral aandacht wijdt aan de wijze waarop deze beweging ook in het België van de jaren 20 zijn invloed had.
Na een uitvoerige cyclus gewijd aan (de honderjarige) LE CORBUSIER, sluit ARCHIPEL dus dit werkjaar af met het gedachtengoed van leeftijdgenoot GERRIT RIETVELD, die op 24 juni precies honderd jaar geleden geboren werd.

G. RIETVELD
Schröderhuis 1924

VRIJDAGAVOND 24 JUNI OM 20u.30

IN 'T LEERHUYS GROENINGE 35 TE BRUGGE

EEN NIEUWE KUNST, EEN NIEUW TIJDSBEWUSTZIJN : DE STIJL EN BELGIE.

VAN HUIB HOSTE TOT HENRY VAN DE VELDE.

Op 24 juni 1888 - dat is de dag van deze lezing, een eeuw geleden - werd in Utrecht Gerrit Thomas Rietveld geboren. In 1924 bouwde Rietveld in Utrecht het "Schröderhuis" dat algemeen beschouw wordt als het beste, zoniet enige eigenlijke voorbeeld van "de architektuur van de Stijl". Rietveld heeft op deze wijze voor De Stijl - de beweging die in 1917 werd opgericht door Theo Van Doesburg, Piet Mondriaan, J.J.P. Oud, A. Kok en V. Huszar - een definitieve plaats verworven in de geschiedenis van de moderne architektuur.
Dit blijkt duidelijk uit een overzicht van de historiografie van de Moderne Beweging, van Nikolaus Pevsner en Siegfried Giedion tot Manfredo Tafuri, Francesco Dal Co en Kenneth Frampton ...
De architektuur van de Stijl, neoplastische architektuur, een "beeldende architektuur" : Rietveld, Oud, en verder Jan Wils, Rob van 't Hoff, Cornelis van Eesteren.

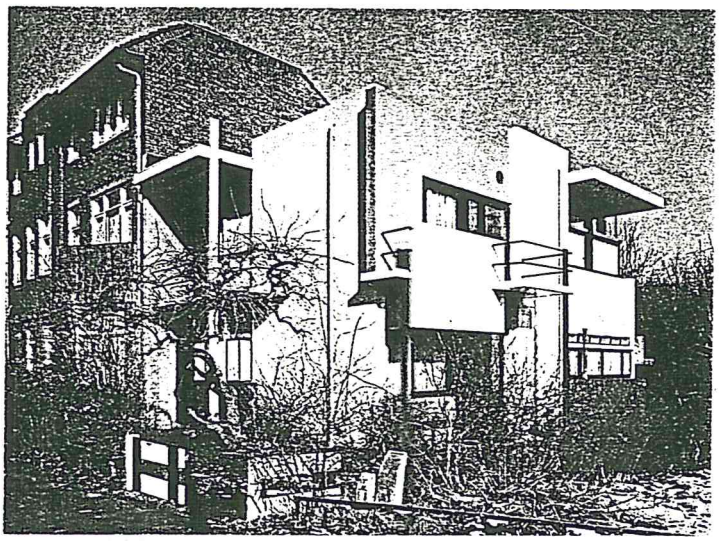
Maar de centrale figuur - ook met betrekking tot de ontwikkeling van de architektuur van de Stijl - blijft Theo Van Doesburg, niet alleen in zijn geschriften ("Tot een beeldende architektuur", gepubliceerd in De Stijl in 1924) - maar ook in zijn pikturale (de komposities uit 1917) en zijn architekturale werk (van de tegelvloer in "De Vonk", Noordwijkerhout, uit 1918 tot zijn eigen woning in Meudon, uit 1929).
Het vorm-, kleur-, ruimteonderzoek van Theo Van Doesburg is een wezenlijke bijdrage tot de avant-garde van de moderne architektuur : een grondige, fundamenteel vernieuwende "arbeid aan de (architekturale) vorm" als specifieke bijdrage tot een algemene maatschappelijke modernisering.
Zo staat het in het eerste manifest van De Stijl van 1918.

> "Er is een oud en een nieuw tijdsbewustzijn.
> Het oude richt zich op het individueele :
> het nieuwe richt zich op het universeele.
> ...
> De nieuwe kunst heeft naar voren gebracht
> Hetgeen het nieuwe tijdsbewustzijn inhoudt :
> evenwichtige verhouding van het universeele
> en het individueele".

. G. RIETVELD
Schröderhuis 1924

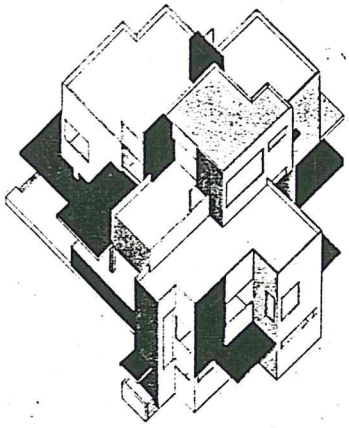
. Theo van Doesburg
Van Eesteren
Maison particulière 1923

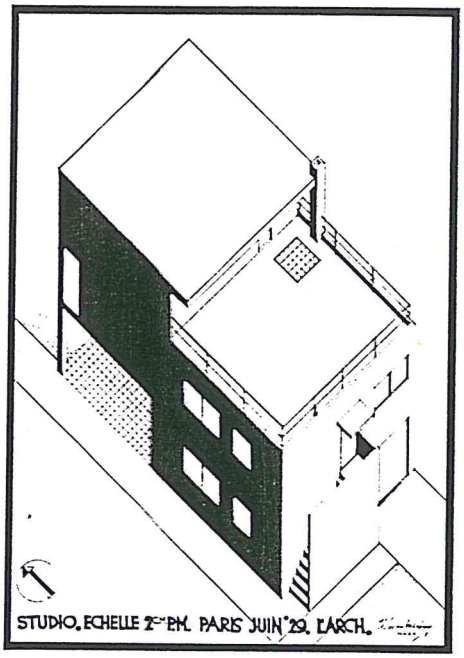
. Theo van DOESBURG
Huis te Meudon 1929

DE STIJL

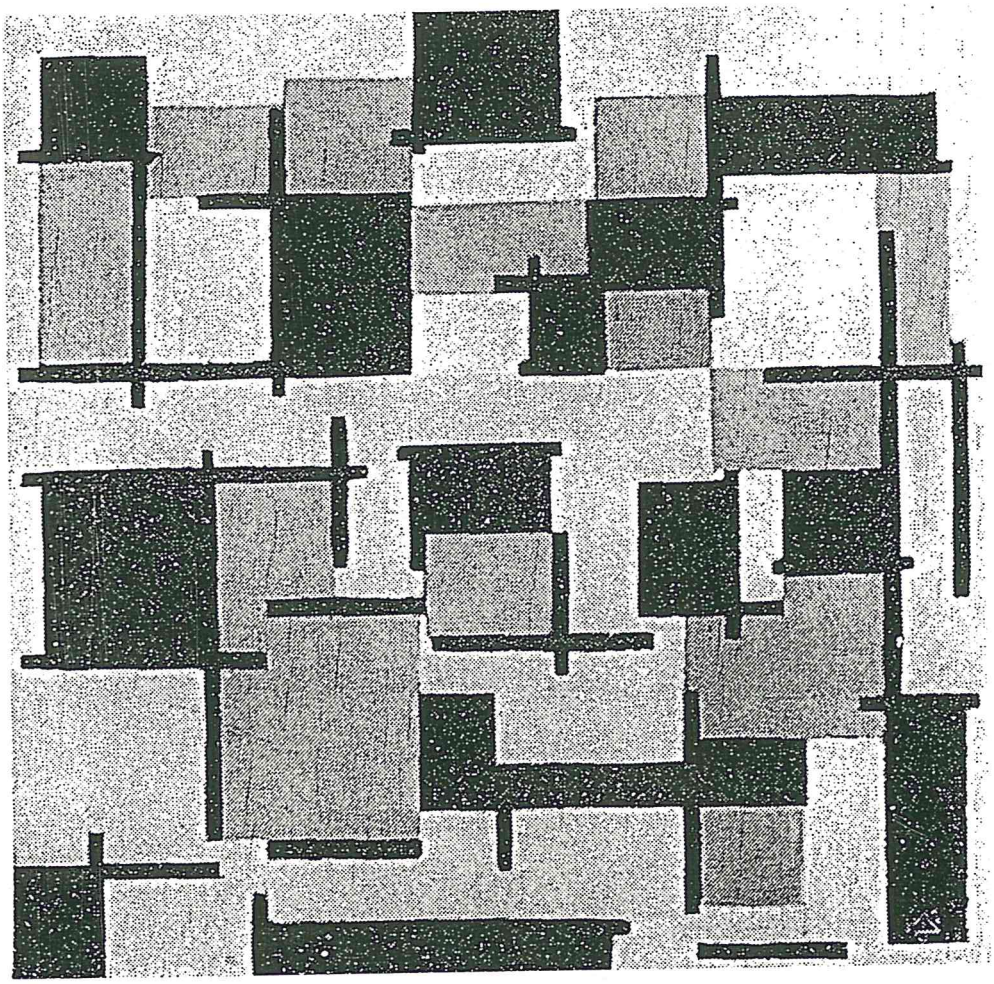
MAANDBLAD VOOR DE MODERNE BEELDENDE VAKKEN REDACTIE THEO VAN DOESBURG MET MEDEWERKING VAN VOORNAME BINNEN- EN BUITENLANDSCHE KUNSTENAARS. UITGAVE X. HARMS TIEPEN TE DELFT IN 1917.

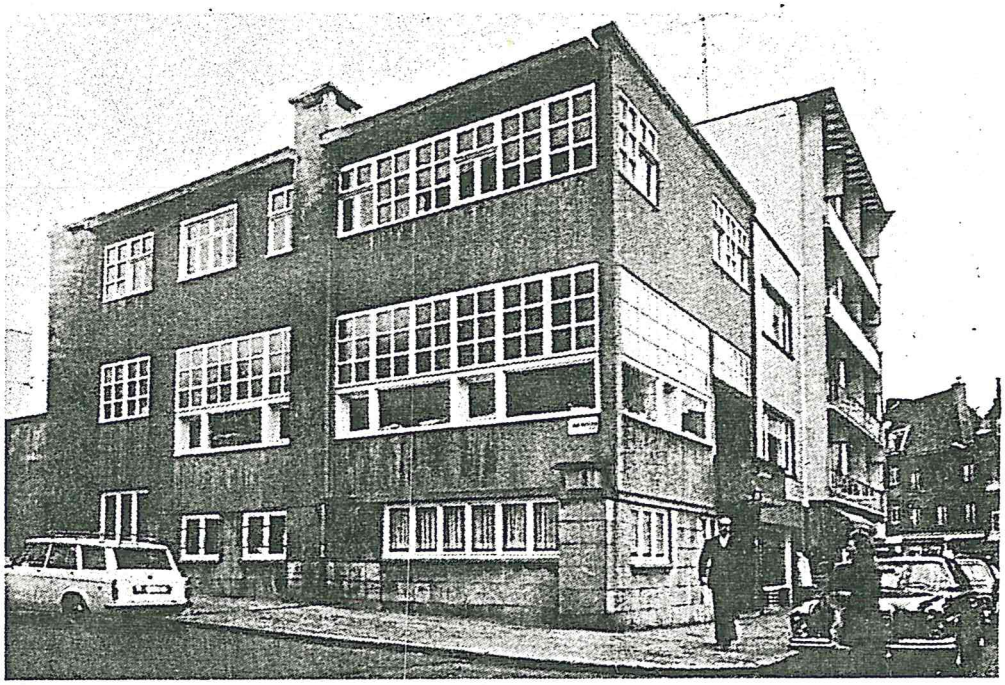
De Stijl was een resoluut internationale beweging. Ook België ontsnapte niet aan haar invloed. Reeds vóór de eerste wereldoorlog was er in België een ruime belangstelling voor de eigentijdse Nederlandse architektuur, meer bepaald voor het werk en de geschriften van H.P. Berlage. De neutraliteit van Nederland tijdens de eerste wereldoorlog en de vrijwillige ballingschap van Belgische kunstenaars in Nederland zou deze belangstelling nog versterken en leiden tot intense kontakten en medewerking met De Stijl.
In 1915 ontmoet de beeldhouwer Georges van Tongerloo Theo Van Doesburg, in 1916 ontmoet architekt Huib Hoste Rob Van 'T Hoff. Hoste publiceert in De Stijl, maar weigert het eerste manifest mee te ondertekenen en het komt tenslotte tot een breuk met Theo Van Doesburg. De Stijl blijft echter een belangrijk moment in de vorming van de "moderne" Hoste.

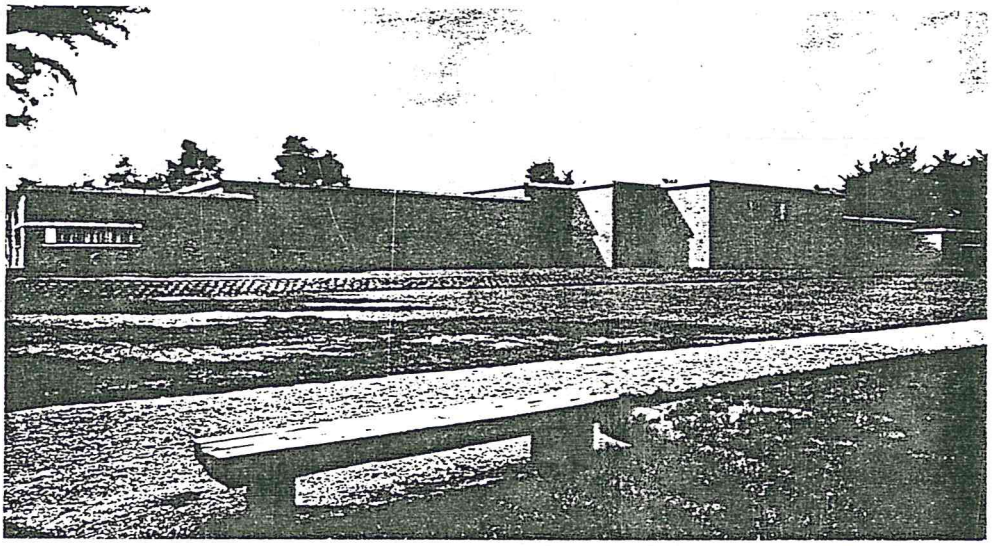
. Theo van DOESBURG
Compositie XIII 1918

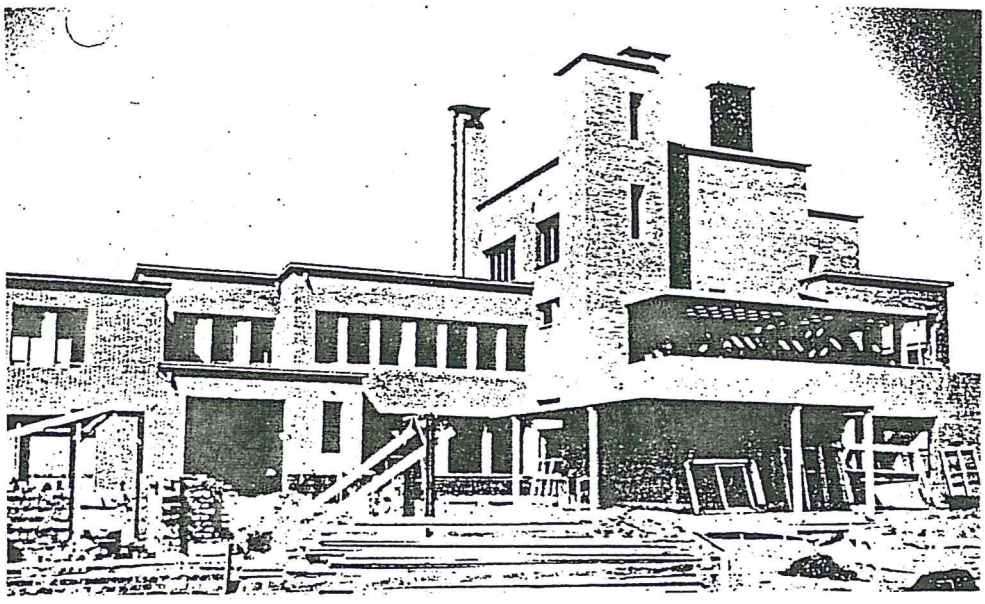

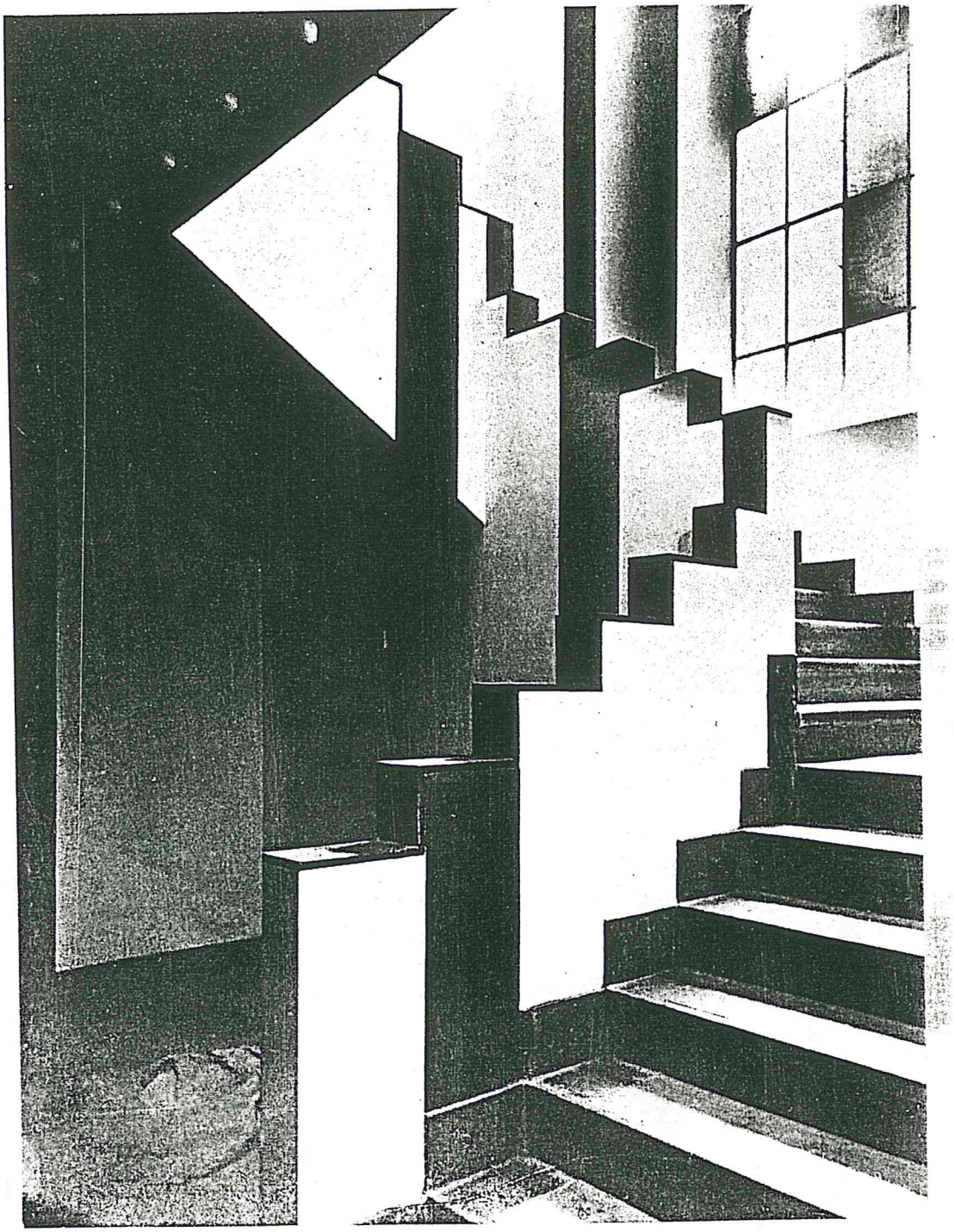
Na de oorlog overschrijdt De Stijl de Nederlanse grenzen : Theo Van Doesburg houdt overal in Europa lezingen, ook in België. De Belgische vakpers informeert over De Stijl ... De invloed op de jonge Belgische architekten wordt zichtbaar, maar systematisch is deze nog niet onderzocht. Voorlopig kunnen slechts sporen van een De Stijl-beïnvloeding aangewezen worden.
Bij Huib Hoste uiteraard, maar ook Gaston Eysselinck, Louis Herman De Koninck, Victor Bourgeois, Maxime Brunfaut, Edward Van Steenbergen, Leon Stijnen, Paul Smekens, Renaat Braem ...
De meest relevante vraag is wie van deze architekten van de jonge bouwkunst in België zich - in het uitdagende spoor van Theo Van Doesburg en De Stijl - op een even intense wijze heeft beziggehouden met deze "arbeid aan de architekturale vorm".
Waarom zou het antwoord niet Henry Van De Velde kunnen zijn ? Het is dit jaar 125 jaar geleden dat Henry Van De Velde, op 3 april 1863, werd geboren. Op het ogenblik dat Rietveld in Utrecht het "Schröderhuis" ontwerpt en bouwt en Theo Van Doesburg met Van Eesteren in Parijs zijn eerste contra-composities realiseert, werkt Henry Van De Velde, in opdracht van Anton en Hélène Kröller-Müller, aan zijn meest ambitieuze projekt : het Groot Museum te Hoenderloo op de "Franse Berg" in het Park De Hoge Veluwe. Het is voor Henry Van De Velde een moeizame afrekening met het architektuurhistorische verleden, dus ook met zijn verleden. Bij zijn terugkeer in België in 1926 wordt hij door de jonge avant-garde van de moderne architektuur erkend als één van hen...

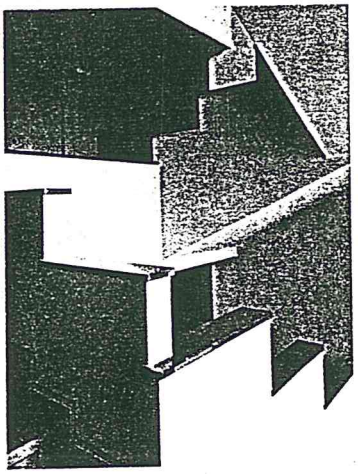
Luc Verpoest.
2.6.1988

. Huib HOSTE
Woning Dr. De Beir, Knokke 1924

. H. Van De Velde
Kröller-Müller

. De Bruycker
woning Depuydt Oostende 1935

Theo van DOESBURG
. Trap
café Aubette 1927

H. Van De Velde
trappenhuis Hannover 1929

LUC VERPOEST

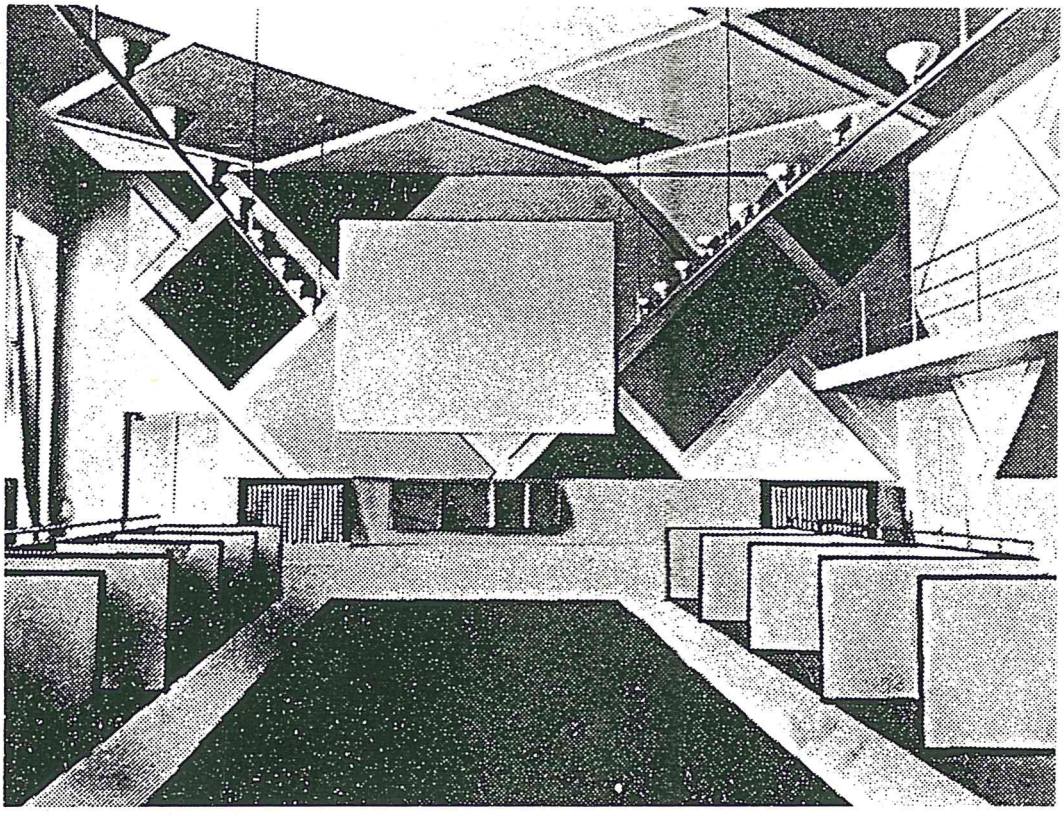
Curriculum

° 1945

ir.arch. Leuven 1969
dr. Toegepaste Wetenschappen 1984 met een verhandeling over architektuuronderwijs in België, 1830-1890 : aspekten van de institutionele geschiedenis
(promotoren : Geert Bekaert en Herman Neuckermans)
Wetenschappelijk medewerker departement Architektuur, Stedebouw en Ruimtelijke Ordening, fakulteit Toegepaste Wetenschappen, KUL
(vakgroep Theorie en Geschiedenis van de Architektuur en de Stedebouw)
Lector Architektuurgeschiedenis aan het departement Architektuur, Stedebouw en Ruimtelijke Ordening, FTW en aan de afdeling Kunstgeschiedenis, fakulteit Letteren en Wijsbegeerte.

publikaties :
- Marc Dessauvage 1931-1984, Antwerpen, 1987
- "De architektuur van de Sint-Lucasscholen : het herstel van een traditie", in : De Sint-Lucasscholen en de neogotiek, 1862-1914, Leuven, 1988, 812.219-277
- "Anderhalve eeuw architectuuronderwijs aan de academie te Leuven", in : Het Stedelijk Kunstonderwijs te Leuven, Leuven, 1985, 812.73-88
- "Architectuurgeschiedenis in België", in : ARCHIS, 1986, blz. 29-33

lezingen :
- Diverse lezingen over XIXe eeuws architektuuronderwijs, neogotiek, Henry Van De Velde, het Belgische modernisme, het Bauhaus, Marc Dessauvage ...

. Theo van DOESBURG
L'aubette Straatsburg 1927

